

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

#### สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาการรับรู้และการตอบสนองของมารดา ต่อสื่อสัญญาณทารก ในมารดาที่มีบุตรอายุ 6 เดือน ขณะพาบุตรมารับการตรวจสุขภาพและวัคซีนป้องกันโรค ที่คลินิกสุขภาพเด็กดี แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ระหว่าง 29 พฤษภาคม ถึง 8 สิงหาคม 2543 จำนวน 100 ราย กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง มีคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยตนเองตั้งแต่แรกเกิด โดยบุตรเป็นทารกเกิดครบกำหนด ไม่มีความพิการแต่กำเนิดและไม่เจ็บป่วยเป็นโรคเรื้อรัง และมารดายินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ได้หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity index: CVI) จากผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา 0.84 และได้ทดลองใช้เพื่อตรวจความชัดเจนของข้อความถามกับมารดาที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด 10 ราย พบว่ามีความชัดเจน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW 9.01 โดย การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดกลุ่มคำตอบจากคำถามปลายเปิด

#### ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่พาบุตรอายุ 6 เดือน มารับการตรวจสุขภาพและวัคซีนป้องกันโรค ที่คลินิกสุขภาพเด็กดี แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาสารคาม จำนวน 100 ราย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี สถานภาพสมรสคู่ จบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพนอกบ้าน รายได้ของครอบครัวอยู่ในช่วง 1,000 – 5,000 บาท ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย บุตรที่พามารับการตรวจสุขภาพและวัคซีนป้องกันโรคเป็นบุตรคนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเคยมี

ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กมาก่อน โดยเคยได้รับการสอนหรือคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงดูเด็กมาก่อน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลี้ยงบุตรด้วยตนเองตลอดวัน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 98 ระบุว่าสื่อสัญญาณทารกมีความหมาย โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80 บอกความต้องการของบุตรได้จากการสังเกตสื่อสัญญาณทารก กลุ่มตัวอย่างรับรู้ต่อสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกอย่างชัดเจนมากกว่าสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกไม่ชัดเจนในสื่อสัญญาณที่ทารกแสดงถึง ความหิว อิ่มและไม่ต้องการให้ป้อนอาหารต่อ ความต้องการพูดคุยหรือเล่นด้วยความเจ็บปวด การมีความสุขและความไม่สุขสบาย ส่วนสื่อสัญญาณทารกที่แสดงถึงความต้องการหยุดเล่นหรือพักผ่อนนั้นกลุ่มตัวอย่างรับรู้สื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกไม่ชัดเจนได้มากกว่าสื่อสัญญาณทารกแสดงออกอย่างชัดเจน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73 คิดว่าตนเองสามารถตอบสนองความต้องการของบุตรได้จากการสังเกตสื่อสัญญาณทารก โดยที่กลุ่มตัวอย่างตอบสนองต่อสื่อสัญญาณทารกแต่ละเรื่องด้วยการทำกิจกรรมหลายอย่าง โดยการตอบสนองที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเลือกทำต่อสื่อสัญญาณทารกแต่ละอย่างดังนี้ ให้นมมารดา นมผสม หรือป้อนอาหารเมื่อทารกมีสื่อสัญญาณว่าหิว หยุดให้นมหรือป้อนอาหารเมื่อทารกมีสื่อสัญญาณว่าอิ่มหรือไม่ต้องการให้ป้อนอาหารต่อ ให้ของเล่นเมื่อทารกมีสื่อสัญญาณว่าต้องการพูดคุยหรือเล่นด้วย ให้ทารกนอนเมื่อทารกมีสื่อสัญญาณว่าต้องการหยุดเล่นหรือต้องการพักผ่อน เล่นกับทารกเมื่อทารกมีสื่อสัญญาณว่ามีความสุข อุ้มเดินเมื่อทารกมีสื่อสัญญาณว่าเจ็บปวด เปลี่ยนผ้าอ้อมและทำความสะอาดร่างกายให้เมื่อทารกมีสื่อสัญญาณว่าไม่สุขสบาย โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกการตอบสนองด้วยการทำกิจกรรมเป็นดังกล่าวอันดับแรกต่อสื่อสัญญาณในเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นสื่อสัญญาณทารกที่แสดงถึงความต้องการพูดคุยหรือเล่นด้วย และความต้องการหยุดเล่นหรือต้องการพักผ่อนที่กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดตอบสนองโดยการเล่นกับทารกและให้ทารกคืบคลานเป็นอันดับแรกตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับความรู้เรื่องสื่อสัญญาณทารก

#### ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เลือกแบบเจาะจงจากมารดาทารกที่พาบุตรมารับการตรวจสุขภาพและวัคซีนป้องกันโรคที่โรงพยาบาลมหาสารคาม ลักษณะของกลุ่มตัวแบบนี้จึงอาจแตกต่างจากมารดาทารกกลุ่มอื่น ๆ เช่น ความแตกต่างในเรื่องของความรู้ วัฒนธรรม และความเชื่อในเรื่องการเลี้ยงดูบุตร ผลการวิจัยนี้จึงอาจแตกต่างกับมารดาในกลุ่มอื่น ๆ

## ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพยาบาลผู้ปฏิบัติงานในแผนกกุมารเวชกรรม ในการให้คำแนะนำแก่มารดาทารกในการสังเกตและตอบสนองต่อสื่อสัญญาณทารก
2. นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการสอนนักศึกษาพยาบาลหรืออบรมพยาบาลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารก เพื่อให้คำแนะนำมารดาทารกเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกได้ถูกต้อง

## ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

### ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. พยาบาลกุมารเวชศาสตร์ควรสอนหรือแนะนำให้มารดารู้จักการสังเกตสื่อสัญญาณทารกในการแสดงออกถึงความต้องการแต่ละเรื่องและให้การตอบสนองอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังพบว่ามารดาส่วนน้อยที่รับรู้ได้ถึงสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกอย่างไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้มารดาตอบสนองต่อความต้องการของทารกได้ช้า ดังนั้นพยาบาลจึงควรเน้นให้มารดามีความรู้ในการสังเกตสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกอย่างไม่ชัดเจนด้วย เพราะถ้ามารดารับรู้ต่อสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกไม่ชัดเจนได้เร็วจะทำให้มารดามีความไวต่อการตอบสนองความต้องการของทารกและสามารถตอบสนองได้ถูกต้อง
2. โรงพยาบาลต่าง ๆ ควรมีการจัดอบรมพยาบาลให้มีความรู้เกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกและการตอบสนองต่อสื่อสัญญาณทารกเพื่อจะได้นำไปใช้ในการให้คำแนะนำมารดาทารกได้ถูกต้อง

### ด้านการศึกษา

ในหลักสูตรการสอนวิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ เนื้อหาเกี่ยวกับการพยาบาลทารก ควรเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารกและการตอบสนองต่อสื่อสัญญาณทารก เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลทารกต่อไป

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาซ้ำในลักษณะเช่นนี้ โดยเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ผล การศึกษานำไปใช้อ้างอิงประชากร ได้มากขึ้น
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการตอบสนองของมารดาต่อสื่อสัญญาณ ทารก
3. ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้และการตอบสนองของมารดา ระหว่างมารดาที่เลี้ยงบุตร ตลอดเวลาและมารดาที่เลี้ยงบุตรบางเวลา